

ELŻBIETA KOCOWSKA-SIEKIERKA, TADEUSZ KOCOWSKI

Zadania gminy w zakresie ochrony zabytków ze szczególnym uwzględnieniem zabytków rezydencjonalnych

Abstrakt

Artykuł prezentuje gminę jako właściciela zabytków, przybliżając okoliczności faktyczne i prawne powstania tego niezwykłego związku. Wskazuje na cele i zadania gmin z niego wynikające, a związane z konserwacją, restauracją i rewitalizacją rezydencjonalnych obiektów zabytkowych znajdujących się w ich posiadaniu. Analizuje także sytuacje, które doprowadziły do tego, że gminy stały się właścicielami zabytków (otrzymały je od Skarbu Państwa głównie w procesie transformacji ustrojowej). Bada złożone powiązania, analizując związek pomiędzy interesem w ochronie zabytków, zdolnościami finansowymi podmiotów publicznych i prywatnych a misją samorządów w zakresie ochrony i opieki nad tymi obiektami. Ze względu na ich imponującą kubaturę i często katastrofalny stan zachowania rezydencjonalne zabytki wymagają znacznych nakładów finansowych, aby można było przeprowadzić proces ich rewitalizacji. Problemem jest również konieczność ustalenia racjonalnego i społecznie atrakcyjnego sposobu wykorzystania odnowionych zabytków.

W tekście szczególną uwagę poświęcono profesjonalizacji oraz stopniom rozwoju narzędzi i instrumentów będących w posiadaniu tych jednostek samorządu terytorialnego, które stosują je do efektywnego pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację ambitnych projektów rewitalizacyjnych i konserwacyjnych zrujnowanych zamków i pałaców. Jest to niewątpliwie alternatywa w stosunku do najprostszego rozwiązania: sprzedaży tych obiektów w ręce prywatne, która nie zawsze prowadzi do osiągnięcia założonych celów, a wręcz nierzadko konsekwencją takiej sprzedaży była dalsza degradacja obiektów. Wiele zabytków rezydencjonalnych, po ponad 30 latach od transformacji ustrojowej, stopniowo odzyskuje swoją dawną świetność, pełniąc nowe, w większości społecznie użyteczne funkcje publiczne.

Słowa kluczowe: ochrona zabytków rezydencjonalnych – finansowanie odbudowy i restauracji zabytków – zadania gminy w zakresie ochrony zabytków